

אוגוסט 2020

לכבוד
מנהלי המחוזות
מנהלות / מנהלי בתי הספר התיכוניים
רכזות / רכזי המקצוע
מורות / מורי מורשת ודת נוצרית

הנדון: חוזר מפמ"ר לפתיחת שנת הלימודים תשפ"א במורשת ודת נוצרית

עם פתיחת שנת הלימודים תשפ"א רצינו להביע את הוקרתנו העמוקה לכולכם על המאמץ וההתגייסות שלכם במהלך שנת הלימודים תש"פ שהפגנתם בה עבודה מאומצת, יצירתית ונכונות רבה במטרה לייצר עבור התלמידים שגרת למידה מקסימאלית בנסיבות מורכבות בצל הקורונה.

אנו בפתחה של שנה חדשה כשמגפת הקורונה נמצאת עדיין במחוזותינו ואיננו יודעים אילו השלכות יהיו על שיגרת חיינו וכן על הלמידה בשנה הבאה, שגרת הלמידה החדשה תהיה ללא ספק שונה מהשגרה המסורתית שלנו, נידרש להיות יצירתיים וגמישים בתהליך ההוראה והלמידה שנקיים. אנו מודעים למאמץ הגדול המוטל על כולם בתכנון מחודש ומותאם למצב הקיים.

במהלך השנה ניאלץ כולנו להגמיש את עבודתנו ולהמשיך להיות יצירתיים בתהליכי ההוראה והלמידה שנקיים. המאמץ גדול עוד יותר לאור העובדה כי עלינו ללמד לאורך השנה כולה ולהיערך לתהליכי היבחנות שיהיו כולם מבוססים על עבודה עם התלמידים מקרוב ומרחוק גם יחד. הלמידה וההיבחנות כרוכות בתכנון מחודש ומותאם למצב בו אנו פועלים.

על כן, הכנו מיקוד של החומרים שיש ללמד בכל שכבות הגיל, ומבוסס על הוראה של 70% מהחומר בכל השכבות: מיקוד לבית הספר היסודי, מיקוד לחטיבת ביניים ומיקוד לחטיבה העליונה.

הוראה ולמידה של מורשת ודת נוצרית יתבססו על תכנית הלימודים הישנה שאושרה זמנית עד לסיום הכנתה של תכנית הלימודים החדשה, שעובדת עליה בימים האלה ועדת המקצוע בראשותו של האב ד"ר פאוזי חורי וחברי הועדה.

בעידן זה כולנו אמורים להתמודד עם שתי מגמות חשובות, מחד לשמר את המורשת התרבותית, ערכיה וצביונה הייחודי של החברה הנוצרית, ומאידך הצורך לתת מענה ראוי לשינויים האדירים המתחוללים בחברה, כאשר החברה הפכה לחלק מהכפר הגלובלי.

המורים צריכים להביא בחשבון שהתלמידים הנוצרים נחשפים לתכנים ולמסרים בתקשורת וברשתות החברתיות הפתוחות, ועליכם לנתב את הלימודים כך שיימנע סחף לרעיונות ואידאולוגיית עלולות לפגוע במרקם החברתי הנוצרי, תוך מתן דגש על טיפוח תחושת השייכות והזהות לעדה, לערכיה, ותוך מחויבות לערכי הדמוקרטיה והנאמנות למדינת ישראל.

הוראת מורשת ודת נוצרית בחינוך היסודי והעל יסודי:

לקראת שנת הלימודים תשפ"א התחלנו בפיתוח מערך כלים חדש המשלים את מהלך תיק מורה ומלווה את לימודי התוכן מכתה א' עד כיתה ט'. מערך זה כולל **יחידות הוראה מקוונות ולצידן מחולל הוראה**.

יחידות ההוראה יושבות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב **רעיון גדול מרכזי**. מורים ומדריכים מומחים בתחום הדעת בונים את היחידות המציעות פרטי הוראה לכל שיעור, הנותנים רעיונות והשראה להוראה מעשירה. בכל פריט הוראה מוטמעות מיומנויות מרכזיות שאנו מבקשים להקנות לתלמידים, ערכים שהלימוד מזמן עיסוק בהם והצעות לפרקטיקות מגוונות להוראה. אתם מוזמנים לבחור בין הפריטים, לפי **שיקול דעתכם**, את המתאימים ביותר, לתלמידים שלכם. אלא שלא הסתפקנו בכך, לצד יחידות ההוראה יעמוד לרשותכם מחולל הוראה, אליו תוכלו לגרור את הפריטים שבחרתם, לערוך אותם ולהפוך אותם לשיעורים מסוגים שונים: פנים אל פנים, ושיעורים מקוונים ללמידה מרחוק סינכרונית וא-סינכרונית. את השיעורים שהכנתם תוכלו לשמור בסביבה אישית שלכם ולחזור אליהם בכל עת.

יחידות ההוראה הראשונות עולות בתחומי היסטוריה, ספרות, אנגלית, מדעים וגיאוגרפיה והן יעלו לאוויר במחצית אוגוסט. במהלך השנה הקרובה, יצאו מידי חודש יחידות נוספות עד להשלמת כל תכנית הלימודים. אנו מקווים כי יחידות ההוראה יסייעו למורים בתכנון הוראה מיטבית, יקדמו הטמעת מיומנויות וערכים בהוראה ויתנו למורים כלים נוספים לפיתוח והתקדמות.

להלן דגשים ללימוד תחום הדעת:

- יש ללמד את תחום הדעת 2-3 ש"ש, בהתאם למסמך המתנ"ה של שנת הלימודים תשפ"א **בקישור**.
- לימוד מורשת ודת משלב את הערכים הייחודיים לנוצרים עם הערכים ההומניסטיים האוניברסליים.
- תקוותי היא שתלמידים נוצרים יכירו את עיקרי האמונה ויצעדו בדרכו של ישוע בארצנו שהינה גם ארצו.
- חשוב לתת ביטוי למורשת המשותפת לכל הקהילות והזרמים הנוצרים המוכרים בארץ ובאזור לצד המאפיינים הייחודיים של כל אחת מקהילות אלו הקשורות לסביבה ולתרבות בה אנו חיים במזרח התיכון ובעולם.
- בימים אלה, אנו לקראת סיום כתיבת תכנית לימודים חדשה המיועדת לחינוך העל יסודי.
- תכנית הלימודים 70% ו 30% תשאף לתכנון ויישום לתהליכי למידה מגוונים וחדשניים אשר משלבים את תפקודי הלומד ומטמיעים אסטרטגיות חשיבה וחיבה מסדר גבוה.
- חשוב שהתלמידים במסגרת ה 30% יבצעו מטלת ביצוע, שאלות חקר, למידה מבוססת פרויקטים PBL דיבור בציבור, פורטפוליו, או פיתוח יחידות תוכן מתוקשבות כחלק מחוויית הלמידה המשמעותית.
- רצוי לשאוף לסיים את פרק ה 30% עד סוף כיתה י, כדי להשלים את התכנים הדרושים לבגרות החיצונית ב 70% ולהיערך בהתאם בכיתה י"א.

אנו מבקשים לעדכן אתכם בחידושים ובסוגיות הקשורים להוראת מורשת ודת נוצרית בחינוך העל יסודי בשנת הלימודים תשפ"א:

הנחיות לבחינה מותאמת :

תלמידים שנמצאו זכאים לקבוצת התאמות מרמה 3 לאחר שעברו אבחון פסיכודידקטי וקיבלו את אישור וועדת התאמות מחוזית, ייגשו למבחן מותאם
- המבחן המותאם במורשת ודת נוצרית יחל במועד חורף תשע"ח, יכלול את כל חומר הלמידה בבחינת הבגרות, אך יאפשר בחירה מגוונת, ודרישה למענה למספר מופחת של מטלות.

השתלמויות בפסג'ות:

תתקיימנה השתלמויות מקצועיות בתחום הדעת "מורשת ודת נוצרית" במרכזים לפיתוח סגלי הוראה (פסג'יות) הקרובים אליכם. (למחוז חיפה וצפון בפסגה בשפרעם ובמחוז מרכז ודרום בבית ספר טרה סנטה רמלה).

אנו פונים למנהלי בתי"ס ולרכזי המקצוע לעודד את ציבור המורים, לעקוב אחרי פרסומי הפסג'יות והודעותיהן בנדון, להירשם להשתלמויות אלה ולהצטרף אליהן. הסילבוסים של ההשתלמויות נבנו באופן שייתנו מענה לצרכיהם של המורים למורשת ודת נוצרית ויספקו עבורם דרכים וכלים לשיפור מיומנויות הוראה / למידה / הערכה אשר יהיו בהלימה לעיקרון הלמידה המשמעותית. הרשימות והסילבוסים של ההשתלמויות יפורסמו באתר הפסגות ובאתר אגף מורשת.

הכשרת מורים / מורות : יש לקבל מורים / מורות עם הכשרה מתאימה ללמד את המקצוע, ולהקפיד על חובת ההתמחות וההתמקצעות של מורי המקצוע. חשוב להירשם להשתלמויות בתחום הדעת מורשת ודת נוצרית.

המכללה הערבית לחינוך בחיפה קיבלה אישור לפתוח מסלול הרחבת הסמכה להוראת מורשת ודת נוצרית. המגמה תיפתח השנה, ואנו מעודדים ומבקשים מכל מורה שאין לו הרחבת הסמכה במקצוע ומלמד בפועל מורשת ודת נוצרית להירשם מידי שנת הלימודים תשפ"א (לפרטים אנא פנו למזכירות המכללה).

פרויקטים:

- פרויקט מסע הנוער הנוצרי לחיזוק המורשת וגיבוש הזהות במסגרת פרויקט " מסע ישראלי" מסע ערכי ושורשי בנופי ארץ ישראל המשלב לימודי מורשת והכרת הפסיפס התרבותי הישראלי.
- בכל שלב חינוך תגובש תכנית בהתאם למתווה.
- תלמידי היסודי יבקרו בשני אתרי מורשת ומקומת קדושים (כנסיות) קרובים בתוך הישוב או בישוב קרוב ובנוסף ויותאמו מפגשים עם תלמידים מתרבויות אחרות, ערבי ויהודי. יכירו, ילמדו ויקיימו פעילות משותפת.
- תלמידי חטי"ב יבקרו בשני אתרי מורשת / כנסיות מחוץ לישוב ויקיימו שני מפגשים עם תלמידים מתרבויות אחרות ערבי ויהודי.
- תלמידי תיכון יקיימו מסע, יום או יומיים באתרי מורשת מרוחקים מיישובם, אפשרויות גליל, נצרת וירושלים, ויקיימו פעילות משותפת עם תלמידים מתרבויות אחרות.
- הפעילות יתואמו עם המפמ"ר.

חלוצי הערכה ותמר :

מנהלי התיכון המעוניינים להשתתף בהפעלת תכניות תמר וחלוצי הערכה בבגרות, מתבקשים להודיעני לא יאוחר מ **1.10.20**.

ימי היערכות לתשפ"א:

רכזי וצוותי המורשת בבה"ס מתבקשים לקיים ישיבות במסגרת ימי היערכות לחשיפת תיק מורה ותיק תכנית לימודים כדי לפעול על פיהם.

תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה:

תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי ביעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים.

תיק תכניות לימודים כולל את:

1. הידע הנדרש על פי תכנית הלימודים.
  2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).
  3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.
- בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית.
- התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה-21.

[קישור לתיק תכניות לימודים](#)

אתר מורשת ודת נוצרית:

חשוב מאוד לבקר באתר [מורשת – דת נוצרית](#) ולעקוב אחרי החידושים והערות המפמ"ר. חשוב מאוד ללמד לפי תכנית הלימודים וההישגים המצופים באתר מורשת ודת נוצרית.

מאחלת לכולנו שנה פורייה

בברכה,

האלה אנדראוס

האחראית על מורשת ודת נוצרית

העתקים:

ד"ר מיירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית
גב' דליה פניג, סגנית יו"ר המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, מנהל אגף א' המזכירות הפדגוגית
מר עבדאללה ח'טיב, מנהל אגף א' חינוך בחברה הערבית
מר דויד גל, מנהל אגף הבחינות
גב' דסי בארי, מנהלת אגף חינוך על יסודי
דיקאן ג'ריס מנסור מפקח כולל בתי ספר כנסייתיים
מפקחים מחוזיים
מפקחות / מפקחי בתי הספר התיכוניים

אב 2020

حضرة

مدراء الألووية المحترمين
مديرة المدرسة الثانويّة المحترمة/
مُرَكِّزَة لموضوع في المدرسة المحترمة/
مدرّس/ة التراث والدين المسيحي في المدرسة المحترمة

الموضوع: منشور افتتاح العام الدراسي 2021 -2020 في موضوع التراث والدين المسيحي في المدارس العربيّة

بداية، ومع افتتاح العام الدراسي 2021-2020، نرفع لجميعكم أسمى آيات التقدير على جهودكم المباركة وتجنّذكم المسؤول خلال العام المنصرم، عام التّحدّيات، الذي بذلتم خلاله جهودًا كبيرة وأعمالًا مبدعة، وكنتم الجانب المضيء لطلابنا باستعدادكم الدائم لتهيئة مناخ تعليمي مشجّع في ظلّ ظروف الكورونا المعقّدة.

نحن على عتبة افتتاح عام دراسي جديد، ولا يزال وباء الكورونا يقف لمناطقنا بالمرصاد، ولا يمكننا التنبؤ بتداعيات ذلك، إن كان على صعيد الحياة العامّة، أو كان على صعيد وضعيّة التعلّم في العام الجديد، ولا شكّ في أنّ نظام التعلّم سيكون مختلفًا عن النظام التقليديّ المعهود، وهذا يتطلّب منّا أن نكون مبدعين ومرنين أثناء سيرورة التّدرّس التي سننوّلاها.

ولا يغيب عنكم أنّنا نعي الجهود الكبيرة الملقاة على كواهل الجميع من حيث إعادة البرمجة وتحضير الدّروس الملاءم للوضع الرّاهن.

وإنّنا نعي، كذلك، حجم التّحدّيات الذي ينتظرنا جميعًا خلال العام الدراسيّ القادم، وقد يسودنا شعور بالضّبابيّة وعدم الوضوح فيما يتعلّق بالمشهد العام للسّنة الدّراسيّة، مع ما سيراقتنا من تحدّيات خلالها.

نعم! سوف يضطرّنا الوضع خلال العام، أن نكون مرنين في عملنا، وأن نطوّر أفكارًا إبداعية خلاقّة تضمن تعلّمنا ناجعًا وممتعًا لطلابنا.

ويتضاعف الجهد أكثر فأكثر، في ظلّ الحقيقة القائمة، بأنّه ينبغي علينا أن ندرّس على مدار العام كلّه، وأن نتحصّر لسيرة امتحانات وطرائق اختبارات تكون كلّها معتمدة على المزج في التّواصل العمليّ مع الطّلاب، إن كان ذلك وجاهيًا عن قرب، أو كان عن بعد، إذ يجب أن يكون التّدرّس والاختبار منوطين ببرمجة جديدة وملاءمة للوضع المتغيّر والمفاجئ الذي نعيشه.

بناءً على ما ذكر أعلاه سوف يتم نشر تركيز موادّ التّدرّس لهذه السنة بحسب توصيات الوزارة لجميع المراحل التعليميّة والتي هي بنسبة 70% من موادّ التّدرّس العامّة.

مع افتتاح السنة الدّراسيّة 2021-2020 نتمنّى لكم، لمدّرسيّنا ولطلابنا النجاح والتوفيق آمليّن أن تكون سنة خير وإنجازات على الصّعيدين التربويّ القيميّ والتعليميّ/ التعلّميّ.

وقد ارتأينا بهذه المناسبة أن نوافيكم ببعض التوضيحات والملاحظات الهامّة حول تدرّس موضوع التّراث والدين المسيحي في المدارس الثانويّة العربيّة لهذا العام :

1. **الوحدة الأولى** في موضوع التراث والدين المسيحي هي وحدة الزامية ابتداء من موعد صيف 2016 رقم النموذج 181-073 (70%) + رقم نموذج 183-073 (30%) للخارجيين 182-073 (100%) تشمل جميع المواد.

2. **בגרות התרוא ואלדین המسیחי מועד שנתא 2020**: ימکن תקדימ טלلاب الصفت الحادي عشر أو الثاني عشر لامتحان البجروت في موعد الشتاء في الوحدة الإلزامية فقط نموذج رقم 073181 أو 073182

3. **نموذج مبني امتحانات البجروت حسب رقم النموذج:**

مبني امتحان بجروت التراث والدين المسيحي نموذج 181-073

مدة الامتحان: ساعة ونصف.

مبني النموذج وتوزيع العلامات:

في هذا النموذج فصلان

الفصل الاول: من سؤال رقم 1 حتى سؤال رقم 4 يشمله.

على الممتحن ان يجيب عن سؤالين فقط بالقسم الاول. لكل سؤال 35 درجة.

$$35 \times 2 = 70$$

كل سؤال يحتوي 3 بنود.

الفصل الثاني: من سؤال 5 حتى سؤال 9

على الممتحن الاجابة عن 3 اسئلة فقط لكل سؤال 10 درجات.

$$10 \times 3 = 30$$

مجموع الدرجات للامتحان:

الفصل الاول: $2 = 70 \times 35$ درجة.

الفصل الثاني: $3 = 30 \times 10$ درجة.

المجموع 100 درجة.

مبني امتحان بجروت التراث والدين المسيحي نموذج 182-73

مدة الامتحان: ساعة ونصف.

مبني النموذج وتوزيع العلامات:

الفصل الاول: على الطالب ان يجيب على 3 اسئلة من سؤال رقم 1 حتى 6

لكل سؤال 24 درجة.

$$3 \times 24 = 72$$

نقل اول 4 اسئلة من نموذج 181-73

يشمل كل المادة المطلوبه بنموذج 181-73.

الفصل الثاني:

على الطالب الاجابة على 4 اسئلة من سؤال 7 حتى سؤال 13

لكل سؤال 7 درجات

$$4 \times 7 = 28$$

ملاحظة:

القسم الثاني من الامتحان اعلاه هو من مادة 30% والتي تضم المواضيع التالية:

1. ارعو قطيع الله! (السلطة).

٢. נحتفل بأعمال الخلاص الليتورجيا.
٣. في خدمة شعب الله (سر الكهنوت).

مجموع العلامات لنموذج 182-73:

القسم الأول:

72=3×24 درجة.

القسم الثاني

28=4×7 درجة.

المجموعه: 100 درجة.

4. دورات الاستكمال في مراكز تطوير طواقم المعلمين: مع بداية السنة الدراسية الجديدة، سيتم الإعلان عن افتتاح دورات في موضوع التراث والدين المسيحي في مراكز تطوير طواقم المعلمين القريبة منكم (للواء الشمال وحيفا مركز شفاعمرو وللواء المركز والجنوب في مدرسة التراسنطا الرملة)، فالرجاء لفت انتباه مدرسي الدين لديكم لمتابعة إعلانات هذه المراكز بهذا الصدد وحثهم على التسجيل لهذه الاستكملات التي تم بناؤها وإعدادها لتجيب على تطلعات المدرسين وتوقعاتهم واحتياجاتهم، والتي من شأنها أن تطور لديهم مهارات في التدريس وتكسيبهم موارد إضافية أخرى لتحسين جودة العملية التعليمية / التعلمية.

5. نذكر بأنه من المهم تعيين معلم/ة متخصص/ة وقدير/ة لتعليم الموضوع، ونوصي بواجب الاستكمال المستمر للمحافظة على المهنية والمستوى الملائم للموضوع.

احترامي وتقديري

هالة أندراوس-المفتشة المركزية للتراث والدين المسيحي

نسخ

د. ميري شليسيل، رئيسة السكرتارية التربوية.
السيدة دالية فينيچ، القائمة بأعمال رئيس السكرتاريا التربوية
السيد يوفال الويستون، مدير قسم التراث-السكرتاريا التربوية
الأستاذ عبد الله خطيب، مدير قسم أ للتعليم في المجتمع العربي
السيد دافيد جال، مدير قسم الامتحانات
السيدة داسي باري، مسؤولة قسم التعليم فوق الابتدائي
الشماس جريس منصور، مفتش عام للمدارس الكنسية
مفتشي الألوية
مفتشي/ات المدارس الثانوية